

แถลงการณ์ร่วม

ประเทศไทย: ยุติการดำเนินคดีอาญากับกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงอย่างสงบในนาม “เครือข่ายประชาชน People Go Network”

พนักงานอัยการมีกำหนดพิจารณาสั่งฟ้องข้อกล่าวหาต่อผู้ประท้วงในวันอังคารนี้

(กรุงเทพฯ 4 มิถุนายน 2561)—ทางการไทยควรยุติการดำเนินคดีอาญาโดยทันที กับผู้ชุมนุมประท้วงอย่างสงบในนาม “เครือข่ายประชาชน People Go Network” พวกเขาได้เดินขบวนอย่างสงบเมื่อเดือนมกราคม ฟอรั่ตีฟายไรต์และมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อมกล่าวในวันนี้ ในวันอังคารที่ 5 มิถุนายน พนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา ปทุมธานี จะพิจารณาคำสั่งว่าเห็นควรให้ฟ้องคดีต่อแกนนำผู้ชุมนุมทั้งแปดคนหรือไม่

“การฟ้องคดีต่อผู้ชุมนุมที่เข้าร่วมการเดินขบวนอย่างสงบ ขัดกับพันธกรณีของประเทศไทยที่มีต่อกฎหมายระหว่างประเทศ” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหาร ฟอรั่ตีฟายไรต์กล่าวว่า “ทางการไทยควรคุ้มครองสิทธิของภาคประชาสังคมในการรวมตัว ไม่ใช่ไปคุกคามพวกเขา”

ในวันที่ 20 มกราคม สมาชิกกว่า 100 คนจากเครือข่ายประชาชน People Go Network ซึ่งเป็นเครือข่ายของภาคประชาสังคมกว่า 100 กลุ่มและบุคคลต่าง ๆ ที่ดำเนินการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและหลักการประชาธิปไตย ได้รวมตัวกันเพื่อเข้าร่วมการเดิน 'We walk เดินมิตรภาพ' ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รั้งสิต ปทุมธานี ผู้ประท้วงมีแผนเดินเป็นระยะทางทั้งหมด 450 กิโลเมตร จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไปยังจังหวัดขอนแก่น ในช่วงเวลา 28 วัน เพื่อรณรงค์ในประเด็น 1) หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (2) ความมั่นคงและปลอดภัยทางอาหาร; (3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำรัฐธรรมนูญและกระบวนการวางแผนเลือกตั้งในประเทศไทย

แม้ว่าผู้จัดได้แจ้งต่อสถานีตำรวจนครหลวงเกี่ยวกับการเดินครั้งนี้แล้วเมื่อวันที่ 17 มกราคม ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 แต่ได้มีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ 200 นาย ขัดขวางไม่ให้ผู้ประท้วงเริ่มออกเดินได้ เมื่อวันที่ 20 มกราคม ผู้ประท้วงประมาณ 150 คนได้รวมตัวกันอย่างสงบบริเวณด้านหน้าของแนวตำรวจ มีการกล่าวปราศรัยและร้องเพลง ผู้ประท้วง 10 กว่าคนได้ออกเดินทางจากมหาวิทยาลัย และเดินทางต่อไป โดยเดินเป็นกลุ่มละสี่คนจนถึงจังหวัดขอนแก่น

ต่อมาศาลปกครองมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวเมื่อวันที่ 26 มกราคม ห้ามมิให้ตำรวจปิดกั้นขัดขวางกิจกรรม 'We walk เดินมิตรภาพ' และสั่งการให้ตำรวจให้ความคุ้มครองและประสานงานด้านการจราจร จนกว่าการเดินจะสิ้นสุดลงในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ต่อมาศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งรับรองคำสั่งคุ้มครองดังกล่าวในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ โดยระบุว่าคำสั่งคุ้มครองนี้จำเป็นต่อการปกป้อง “เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะเป็นสิทธิและเสรีภาพที่สำคัญประการหนึ่งของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้”

“คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดมีความสำคัญต่อการคุ้มครองเสรีภาพในการประท้วงอย่างสงบและเสรีภาพในการแสดงออก โดยเฉพาะภายใต้รัฐบาลทหารในปัจจุบัน” สุรชัย ตรงงาม เลขาธิการมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLAW) ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรของไทยที่สนับสนุนชุมชนในการใช้สิทธิด้านสุขภาพและการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และเป็นหนึ่งในคณะทนายความของผู้ประท้วงกล่าว

แม้จะมีคำสั่งเช่นนี้ ผู้จัดการเดินยังคงถูกดำเนินคดีเนื่องจากบทบาทในการจัดการประท้วงในวันที่ 23 มกราคม 2561 พ.ท.ภูษิต คล้ายหิรัญ ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 4 ได้แจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีกับแกนนำแปดคนที่จัดการเดินขบวนของเครือข่ายประชาชน People Go Network ในข้อหาละเมิดข้อ 12 ของคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 3/2558 ซึ่งห้ามชุมนุมทางการเมือง ณ ที่ใด ๆ ที่มีจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป แกนนำทั้งแปด ได้แก่ นายเลิศศักดิ์ คำคงศักดิ์,

นายนิมิตร์ เทียนอุดม, นางนุชนารถ แทนทอง, นายจำนงค์ หนูพันธ์, นายสมชาย กระจ่างแสง, นางสาวแสงศิริ ตริ่มรรคา, และนายอุบล อยู่หว่า อาจได้รับโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและ/หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท

ในวันที่ 31 มกราคม 2561 ตำรวจสถานีตำรวจภูธรคลองหลวงได้จับกุมและแจ้งข้อหาต่อแกนนำทั้งแปดคน ฐานละเมิดข้อ 12 ของคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 3/2558 เนื่องจากในบริเวณการประชุมมีกรรพรวมรายชื่อในวันที่ 19 มกราคม เพื่อเสนอร่างกฎหมายยกเลิกประกาศและคำสั่งของคสช. และการขายเสื้อยืดซึ่งพิมพ์ข้อความว่า “ช่วยกันคนละชื่อ ปลดอาวุธคสช.” ผู้จัดยังได้กล่าวปราศรัยเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2561 วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลทหาร ผู้จัดได้ปฏิเสธข้อหาและได้รับการปล่อยตัวจากตำรวจในวันเดียวกัน

แสงศิริ ตริ่มรรคา ผู้หญิงนักเคลื่อนไหวสิทธิด้านสุขภาพซึ่งทำงานมาเป็นเวลานาน และเป็นหนึ่งในแปดแกนนำที่ถูกดำเนินคดีกล่าวกับฟอร์ตไพล์ไวด์ว่า

“พี่น้องเรา เครือข่ายเราไม่มีโอกาสที่จะสื่อสาร หรือไม่มีโอกาสเลยที่จะบอกกับรัฐโดยเฉพาะนโยบายรัฐที่ไปกระทบต่อวิถีชีวิตของพี่น้อง หลายคนก็บอกว่ารู้สึกอึดอัด รู้สึกไม่มั่นคง แล้วภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เราก็ยืนยันชัดเจนว่าเรามีสิทธิเสรีภาพที่เราจะสื่อสาร มีสิทธิเสรีภาพที่เราจะเคลื่อนย้ายตัวเองไปไหนก็ได้”

นอกจากแกนนำการเดินทั้งแปดคนแล้ว ทางกรรพไทยยังจับกุมผู้ประท้วงและผู้สนับสนุนการเดิน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2561 พันโทคุณยศ ไซยศรีหา ค่ายขุนจอมธรรม จังหวัดพะเยา ได้แจ้งความดำเนินคดีอาญาต่อสมาชิก 11 คนของสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ (สกน.) ซึ่งเป็นองค์กรชุมชนของเกษตรกรที่รณรงค์เพื่อสิทธิในที่ดินและน้ำ รวมทั้งเด็กผู้ชายอายุ 16 ปีซึ่งเป็นบุตรของสมาชิกสกน.คนหนึ่ง และนักศึกษาอีกสามคน โดยมีการกล่าวหาว่าบุคคลเหล่านี้ละเมิดข้อ 12 ของคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 3/2558 จากการเดินอย่างสงบที่บ้านดอยเทวดา อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ เพื่อส่งกำลังใจให้กับผู้ประท้วงกลุ่ม We Walk ในคำวันนั้น เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจได้จับกุมและควบคุมตัวผู้ประท้วง 11 จาก 14 คนโดยควบคุมตัวไว้ข้ามคืนที่สถานีตำรวจภูธรภูซาง

ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ ตำรวจสภ.ภูซางแจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้ประท้วงสิบคน ได้แก่ นางแสง สบง นายวัลลภ พันธุ์ดี นายประยูร ยะมงคล นางน้อม การะน้อย นายหนั้น จตุนาม นายเชิญ แดงมณี นายบุญยืน แสงแก้ว นายสมชาย กุวิวัฒน์เสกุล, นางสาวกัญธิมา มงคลดี และนายวรสถิตย์ บัวแดง ให้มารับทราบข้อกล่าวหาอาญาฐานละเมิดข้อ 12 ของคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 3/2558 ในวันเดียวกัน ศาลจังหวัดเชียงคำกำหนดวงเงินประกันตัวของผู้ประท้วงแต่ละคนไว้ที่คนละ 5,000 บาท ในวันที่ 6 มีนาคม 2561 เจ้าหน้าที่ศาลแจ้งต่อผู้ประท้วงว่า ตำรวจได้ถอนคำร้องฝากขัง และมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ประท้วง แต่คดีนี้ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการจังหวัดเชียงคำ

เจ้าหน้าที่ตำรวจที่องค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร จังหวัดอุทัย ยังได้ควบคุมตัวและสอบปากคำสมาชิกสี่คนของเครือข่ายประชาชน People Go Network โดยไม่มีหมายความอยู่ด้วย โดยบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ขับรถบรรทุกเสบียงอาหารและน้ำสำหรับผู้ประท้วง เมื่อวันที่ 21 มกราคม ต่อมาตำรวจได้ปล่อยตัวบุคคลทั้งสี่โดยไม่มีการตั้งข้อหาในอีกไม่กี่ชั่วโมงต่อมา

สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 34 และ 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2560 รวมทั้งตามข้อ 19 และ 21 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) ซึ่งไทยเป็นรัฐภาคี ตามข้อ 21 ของกติกา ICCPR ระบุว่ารัฐสามารถจำกัดการชุมนุมอย่างสงบได้เมื่อมีข้อบัญญัติตามกฎหมาย เมื่อเป็นการกระทำที่ขัดส่วนและจำเป็นเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ชอบธรรม บทลงโทษทางอาญาต่อการประท้วงอย่างสงบถือว่าเป็นบทลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วนตามกฎหมายระหว่างประเทศ ปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ยังคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในบริบทการทำงานของพวกเขา รวมทั้งสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบ

ในเดือนมีนาคม 2560 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้ชำนาญการอิสระที่ดูแลการปฏิบัติตามกติกา ICCPR ได้แสดงความกังวลกับ “การจำกัดจนเกินกว่าเหตุต่อเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ โดยเฉพาะการสั่งห้ามอย่างเข้มงวดไม่ให้มีการชุมนุมสาธารณะของบุคคลกว่าห้าคนขึ้นไป” และเรียกร้องประเทศไทย “ให้งดเว้นจากการควบคุมตัวบุคคลที่ใช้สิทธิของตน โดยไม่ได้เป็นภัยอันตรายอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงแห่งชาติหรือความปลอดภัยของสาธารณะ”

ประเทศไทยควรยกเลิกคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 3/2558 และกฎหมายและนโยบายอื่น ๆ ที่จำกัดสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบในประเทศไทย ซึ่งถือว่าจะเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ มุลลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อมและฟอรั่ตีฟายไรต์กล่าว

“สิทธิในการพูดและการรวมตัวของประชาชนถือว่าสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมประชาธิปไตย” เอมี สมิธกล่าว “การจำกัดสิทธิใด ๆ ของทางการไทย ไม่เพียงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน หากยังขัดขวางการพูดคุยในประเด็นที่สำคัญของสาธารณะ”